

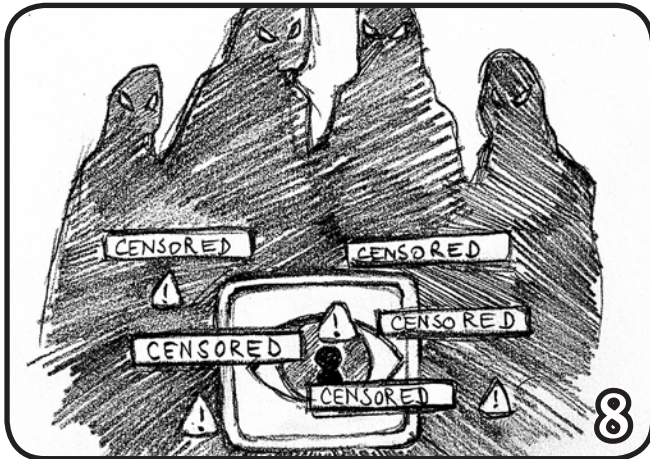
Часопис студената електротехнике

ГЕНЕРАТОР

Издаје СУЕТФ
април 2012.
година 8, број 14

Садржај

факултет

4 Видео предавања

тема броја

8 Цензура инте*нета
SOPA, PIPA, ACTA

наука

12 Бежични пренос енергије

занимљиво

16 Геџети

представљамо

18 Soft Skills Academy

догађаји

20 Електријада
из персјективе неискусној посетиоца

путовање

24 Мирис и тајне Босфора
путовање Истанбула

прича

30 Истина у ноћи

32 Полагање испита
ниво очајник

музика

34 Somewhere back in time

36 Велика четворка из Сијетла

ГЕНЕРАТОР

Часопис студената
Електротехничког факултета

РЕДАКЦИЈА

Главни и одговорни уредник:

Анђелко Цајковић

Уредник:

Никола Ременски

Прелом и припрема за штампу:

Игор Лукић

Никола Ременски

Стириј и илустрације:

Јована Радојичић

Сања Умићевић

Чланови Редакције:

Анђелко Цајковић, Бојан Радић, Вања Ефремов, Горан Беговић, Ивана Миљановић, Игор Лукић, Јована Филиповић, Јована Радојичић, Никола Косановић, Никола Ременски, Сања Умићевић, Срђан Шпановић, Стефан Петровић.

КОНТАКТ

адреса: Булевар краља Александра 73/33

e-пошта: generator@etf.rs

веб: <http://generator.etf.rs>

•••

Сви текстови су ауторски, нецензурисани и не представљају званичан став редакције или било које друге институције на ЕТФ-у.

•••

После тачно годину дана дођосмо коначно до Генератора 14. Мислили смо да је 13. број био баксузан, и да се необјашњива дешавања око његовог изласка неће поновити, међутим преварили смо се. Како је недоста-так финансија спречио издавање 13. броја и одложио га за април прошле године, тако је и издавање овог, 14. броја одложено за децембар исте те, 2011. године. Међутим кад је редакција требала да се састане закључили смо да исте више и нема!

„Где нам је редакција човече (Лукићу)!? Спао часопис на 3 слова“, повиках у шоку! Некако ми склепасмо Бруцка, и оног другог Бруцка који иде одмах иза првог, преживесмо то уз надљудске напоре и са надом да ће ситуација бити боља када кренемо у спремање новог броја. Међутим, људи се одвикли од писања, позавршавали факултет и сад нема ко да пише. На срећу, појавила се нова екипа, спремна да пише даноноћно и издаје бројеве сваког месеца (што им наравно нећемо дозволити). Њима ни финансије нису проблем, научили су се популарном „фанд рејзингу“ у СУЕТФ-у и обезбедили излазак новог броја. Тачније и прошли број је тако издат, па одлучисмо да је за добробит овог штива неопходна још теснија веза са горепоменутом организацијом, и да већ годинама највише залагања за часопис пружају управо чланови редакције и уредништва из СУЕТФ-а. Уз мало полемике припојисмо часопис назад Студентској унији, из које је и настао.

Овако оснажени крећемо даље, пишемо о свему и свачему као и пре. Ту је као тема броја све присутнија цензура интернета која нас страшно забрињава, после дуго времена, једна светла и обећавајућа факултетска тема о актуелним „видео предавањима“ Студентске уније, мало добре музике уз неке занимљиве геџете после стрипа као и будућност у виду бежичног преноса енергије (који је иначе смислио Никола Тесла и наша редакција га примењује на вама кроз сваки број). Уколико претходну реченицу сматрате прегучком, окрените на „Soft Skills Academy“.

Као што можете да видите потрудили смо се да најбољи светски часопис студентата ЕТФ-а у Београду буде богат најразличитијим темама и ауторима. Многима ће ово бити први број и шанса да се докажу. Сигуран сам да ће вам се свидети освежени стил, што сложите се и није тешко, с обзиром да ћете први контакт са Генератором 14 доживети током предавања.

Анђелко Цајковић

Видео предавања

Видео предавања. Само име делује обећавајуће. Иако још недефинисане, те две речи слушаоцу, без изузетака, говоре да ће му спремање испита бити лакше. Заиста то и јесте тако.

Најбољи светски универзитети већ деценијама својим студентима, а и целом свету, пружају прилику да погледају видео снимке аутентичних предавања, јавно доступних путем интернета. А зашто и не би? Студенти ће боље разумети градиво, сутрадан ће постати бољи стручњаци, свет ће бити лепше место. Мисија успешна.

Наша прича почиње пре само годину дана, када је факултетски форум још увек био конструктивно место за размењивање идеја и ставова студената и када се на њему појавила дискусија и гласање о увођењу тако нечега на нашем факултетету. Читати ту тему и дан данас је занимљиво, што због прегршт техничких решења, што због иновативних

метода убеђивања професора да стану испред камере. Епилог те приче је био један састанак у организацији Студентске уније на коме је одзив људи са форума био јако мали, што због немањкања факултетских обавеза, што због недовољно доброг маркетинга самог састанка. Обављени су разговори са неким професорима, већина је одбила идеју у самом старту са најразличитијим аргументима. Са друге стране они који су “пристали” имали су специфичне услове и сасвим нове идеје, од оних везаних за доступност материјала, ауторских права и Закона о заштити интелектуалне својине, до оних техничке природе и 10-ак камера у свакој учионици и тимом монтажера. У том тренутку, овакве реакције кључних професора деловале су обесхрабрујуће по окупљену екипу, након чега је ентузијазам заинтересованих спласнуо, а наш положај на карти света опет добио на оштрини у очима студената.

Дискусија на форуму је замрла. Међутим, наслов је остао да тиња са стране, што на форуму, што у срцима оних који су помно пратили ту тему, што у причама у популарној тридесеттројци. Игром случаја почетком школске године, како се формирао Тим за бруцоше унутар СУЕТФ-а, сачињен од неких нових, младих људи који су са собом носили део тог пламичка са Форума и са друге стране спремност организације да подржи једну тако озбиљну акцију донео је нову наду да се овако нешто може реализовати. Кренуло се са поновном дискусијом, овог пута живо и на више нивоа, покривајући све делове једног озбиљног пројекта, од временског и просторног планирања, преко финансија и обезбеђивања потребне опреме, до лобирања код професора путем свих расположивих канала и студентских представника како би рекли своје судбоносно “да” и започели нову еру на нашем факултету.

Није дуго требало да се током испитног рока по последњи пут састане тим од 15-ак људи и закључи да је цео пројектни план готов и да се може прећи на реализацију. Пре свега било је потребно обезбедити средства за прибављање опреме. Документација је послата конкурсној комисији, и чекало се зелено светло на њиховом семафору и све је могло да почне. У међувремену је створен добар терен код професора и асистената и пут до олтара је био припремљен за оно “да”. Ситуација је деловала савршено, касније ће се испоставити, и превише.

Трежњење је убрзо уследило када се све срушило и пројекат без образложења одбијен. Држава је опет заказала, издвајајући средства за неке, њој битније пројекте различитих пећарошких удружења, рекреативних стонотенисерских клубова, удружења ових, невладиних оних... Свих само не студената, образовања и напретка који су добили црвено

светло и који су остали на почетној линији да траже друго решење. Уследиле су зимске температуре и невреме, што у Србији што у људима ангажованих на овом пројекту који је остао на почетној линији. Пламен је постао мањи, а видео предавања даља него икада пре.

План активности за летњи семестар СУЕТФ-а је одједном деловао празан. У целом том календару једино је Електријада заслуживала озбиљно место, као једини озбиљан пројекат, док су после планираних видео предавања акције добровољног давања крви, групног учења па чак и “Студент ментор” деловали празно. Више ништа није могло да попуни ту празнину коју су видео предавања резервисала за себе. “А зашто не бисмо снимили наша групна учења? Или још боље наша видео предавања?” Пламен је опет горео, идеје су прштале на све стране.

Бела табла, зелена табла, папир и маркер, презентација на компјутеру,

На лицу места.

електронска табла, pametna табла, камера ова, камера она, две камере, осветљење, студио, микрофони, дифузори, бело платно, сталци, ефекти ови, ефекти они, фејд овај, баланс онај...

Овог пута мора се ићи до краја. Овог пута опрема мора да се направи, позајми, измисли или шта год је потребно. Новца је било мало од претходних донација и требало га је паментно искористити како би све могло да функционише. Осим новца ни времена није било пуно. Једино чега није недостајало је ентузијазма и упорности. Недеље су постале данни, хиљаде динара стотине, тешко је постало лако, а локација на карти света небитна.

Један од највећих изазова представљало је осветљење. Кажу да је главна ствар, која раздваја професионалну од аматерске продукције, добро осветљење. За квалитетан снимак потребно је доста светла, међутим доста светла производи и доста сенки. Тако да је поред обезбеђивања довољне снаге у виду

рефлектора главни изазов представљало и дифузовање и распоређивање свог тог светла у циљу сузбијања сенки. С тим на уму прешло се у осмишљавање и прављење сталака за рефлекторе и дифузора, популарније званих софтбокса. Наравно, буџет, као једина заједничка ставка свих пројеката, стално је „висио“ над главама „Унијаша“, инхибирајући све идеје својим ехом: „може ли то мало јефтиније да се изведе?“ Уз пар непреспаваних ноћи и дана без предах, пар поломљених бургија и на стотине одбачених идеја све околу је сијало. Тек сада, после оволико уложеног труда и рада, нико није хтео да одустане (осим сенки). Сви су били спремни да иду до краја.

Уз ову спремност, која је свима представљала сигурност у успех, кренуло се у промоцију и мотивисање колега да се пријаве за предаваче, док се унутар СУЕТФ-а у старту пронашла, скоро па потпуно искусна, екипа сниматеља, режисера, тонаца и монтажера. Почело се

са пробама и припремама за прву серију предавања из Математике 2. Велики број области и диверзитет градива које је требало обрадити скратио је време за припреме и све је морало јако брзо да почне како би снимци били спремни на време, односно пре колоквијума.

Прва особа која је пробила лед и стала пред камере била је Катарина Миленковић. Иако врло искусна са математиком снимање јој није било нимало лако. Способна али још увек неуиграна екипа довела је до вишеструког понављања сцена и споријег темпа снимања. Испробавање великог броја нових идеја током самог предавања довело је до различитог квалитета снимака, до губитка неких делова снимљеног материјала као и до ноћне море за монтажере који су сав материјал који су ухватиле обе коришћене камере требали да пресниме, обраде, упакују и окаче у рекордном року. Наравно то се није десило па су од десетак Каћиних снимака на сајту youtube.com/suetf завршила само два. Међутим

искуство стечено током ових снимака послужиће током следећих целина које су биле у плану снимања.

Прво следеће снимање било је током већ традиционалних „Групних спремања испита“ које је СУЕТФ досада организовао за заинтересоване колеге који су желели да боље спреме колоквијуме и испите. Постављене су камере, предавачи из тима за бруцоше су били спремнији него икада и створено је још шест сати квалитетног видео материјала, спремног за колоквијум из математике 2.

У овакој атмосфери све је одрађено муњевито, опрема је била тестирана, предавачи пуни ентузијазма и снимање је могло да почне заједно са колоквијумом из математике 2.

Позитивне реакције су прштале на све стране. *Youtube*, *Facebook*, е-пошта, све је било усијано од „лајкова“ и позитивних коментара. Они старији нису могли да верују да се тако нешто дешава на нашем факултету, док су они млађи, који су се највише бавили том математиком, били одушевљени и захвални на помоћи у кризном тренутку спремања колоквијума. Коначно нико више није био сам пред књигом. Ту су Видео предавања.

Велики успех првенца изазвао је велики одзив предавача и људи који су желели да помогну за будућа видео предавања. На састанку који је уследио окупио се завидан број мотивисаних људи, озбиљних у намери да направе што конкретнија и кориснија видео предавања за предстојеће колоквијуме. Посао је без превише муке и затезања расподељен, и знало се тачно ко шта и како ради. Прешло се на Програмирање 2 и ОЕТ 2. Времена је мало, а распоред густ...

У време изласка овог броја „Генератора“ овај чланак ће већ бити застарео. „Програмирање 2“ ће вероватно већ бити доступно за гледање путем интернета, а реакције на та предавања овде изостављене. Са друге стране, говорећи о идеји и њеној реализацији, о првом кораку ка некој позитивној промени, ка реформисању начина на који се долази до знања, тј. образовног система једне земље која нема времена да мисли о томе од наизглед битнијих питања, овај текст никада неће застарети. Он ће преносити поруку и осветљавати пут (дифузованом светлошћу,

без сенки) свима који имају идеју и спремни су да се за њу жртвују. Идеју која ће се кроз мале кораке развијати у нешто веће и још значајније.

Можда ће проћи још много година док се не направе видео предавања из свих предмета, и видео предавања наших најбољих професора. Оно што је сигурно је да смо тим путем овог пролећа кренули, заједно за армијом младих и способних људи, који ће сутра можда и као професори стати иза

ове идеје. Они ће се сигурно сећати својих студенских дана када су напунили амфитеатар и одржали своје прво предавање, вечно забележено позајмљеном видео камером, као и мотоа овог пројекта: „Буди промена коју желиш да видиш“.

Анђелко Цајковић

SOPA, PIPA, АСТА

Цензура инте*нета

” Ништа са тако дугим називом не може да буде добро, па ни PIPA. Прича о истој се званично своди на заштиту ауторских права на интернету, а незванично, вероватно, и на цензуру интернета.

Које су вам прве асоцијације на „SOPA“, „PIPA“ и „АСТА“? Петинг са уџбеницима уочи испитног рока на Правном факултету? Или ипак не? Реч је о међународним споразумима који за циљ имају истребљење пиратерије и додатно појачавање ауторских права, а самим тим и ограничавање слободе говора на интернету. Пошто смо, такође, прележали прве две, опширније ћемо причати о АСТА-и, а у проблематику ћемо вас увести са SOPA-ом и PIPA-ом.

SOPA и PIPA

PIPA (*PROTECT Intellectual Property Act* или *Preventing Real Online Threats to Economic Creativity and Theft of Intellectual Property Act*) је закон предлаган у Америци у мају прошле године који се односи на заштиту интелектуалне својине на интернету. У суштини, ништа са тако дугим називом не може да буде добро, па ни PIPA. Прича о истој се званично своди на заштиту ауторских права на интернету, а незванично, вероватно, и на цензуру интернета, то јест контролу информација које ће бити објављене на истом.

SOPA (*Stop Online Piracy Act*) представља брата близанца горепоменуте PIPA-е, то јест закон предложен у Америци у октобру 2011. године, којим би се поштрила контрола интернета у циљу борбе против неовлашћеног копирања и коришћења разних патената преко интернета. Предлог се односи на подручје Америке. Наравно, у пакету са старијим братом је оборен захваљујући великанима интернета као

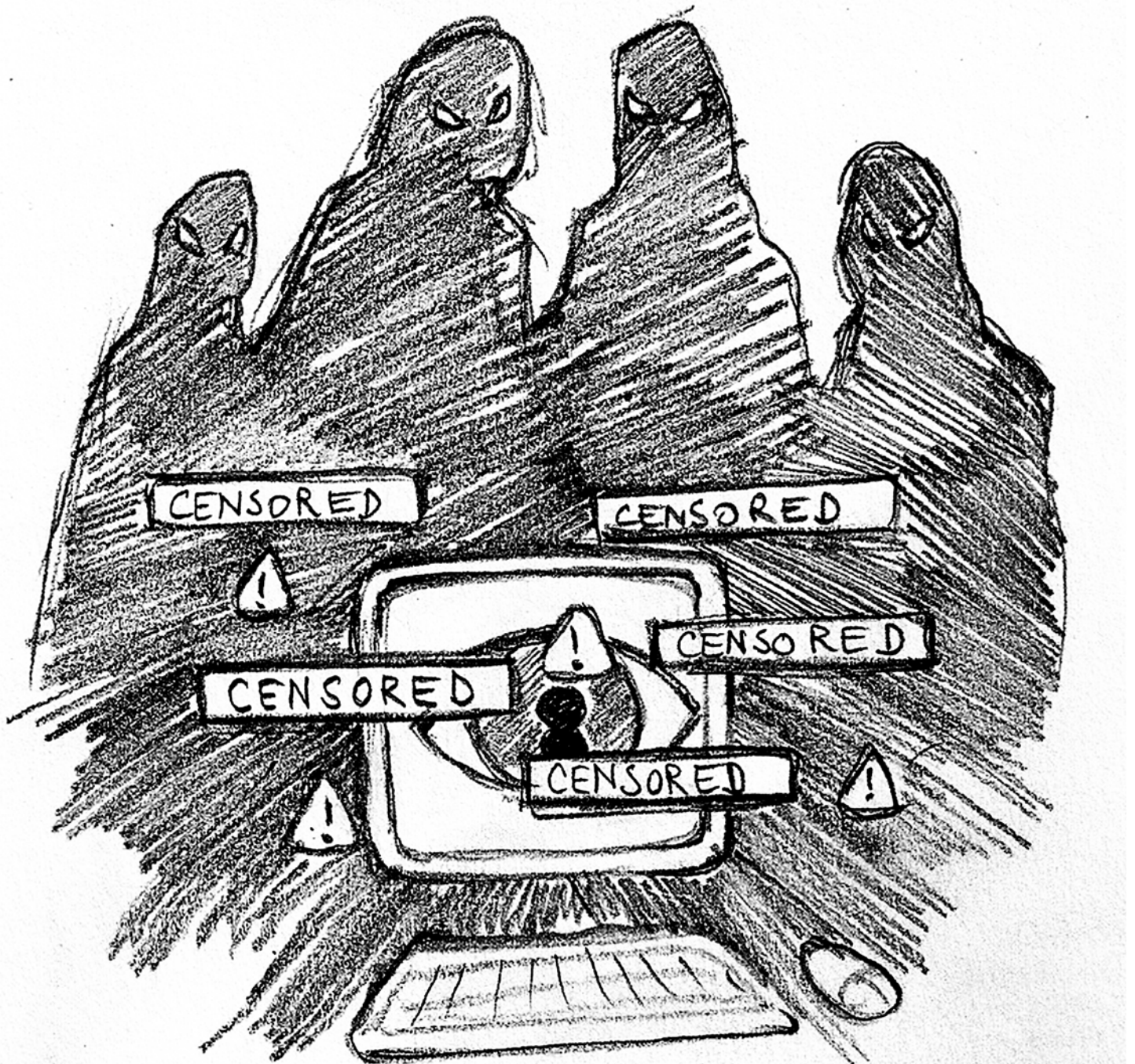
што су Гугл, Јаху, Твитер, Фејсбук и остали који су указали на могућност злоупотребе закона у циљу цензуре интернета.

АСТА

Дошла је тихо и ушла је у легенду. Док се дизала бука око SOPA-е и PIPA-е, у тајности је настала АСТА (*The Anti-Counterfeiting Trade Agreement*) и изазвала панику какву прва два нису заједно.

Зашто се око ње диже толика бука? По чему се она разликује? Како пиратерију сасећи у корену без контроле целог интернета.

Па да почнемо. Споразум се наводно изродио из жеље за заштитом интелектуалне својине која је све чешће бесправно коришћена и доступна свима. Шта то значи? То значи да ће се до одређених информација све теже долазити. Представља ограничавање слободе изражавања, нарушавање приватности корисника интернета и скривање неких значајних информација. Неки сајтови које свакодневно користимо, без проблема могу бити угашени.

Искрено, пиратерија је узела толико маха да јој се тешко може стати на пут, а прича о контролисању целог интернета је у најмању руку смешна. Колико год јак закон био, не може се исконтролисати свака конекција, сваки разговор и све остало. Али, сама АСТА је нешто најприближније томе.

Међутим, постоји још једна ствар. Исти тај закон се не односи само на интернет, већ на све сфере живота. Између осталог и патенте за лекове. Значи, ако неку државу захвати епидемија, лек не може бити произведен у њој, већ мора бити купљен од онога на кога је лек патентиран. Што даље доводи до још већег сиромашења сиромашних и

богаћења богатих. У неку руку, цео тај процес се може назвати и новом колонизацијом.

Колико вас свакодневно користи *Wikipedia*-у или *Youtube*? Сви? Па, нећете их више користити. Велики сајтови који су рушили прве две, овога пута или неће или не могу да се прикључе борби против АСТА-е. И да, иста се не руши обарањем бескорисних сајтова неажурираних још од пада Картагине. То је непотребно скретање пажње и најнеделотворнији вид борбе против горепоменути (АСТА-е, не Картагине). Пре неких месец дана, оборени су сајтови Напредне странке општине Гроцка и сајтови Гранда и Сити рекордса. Која је сврха тога? А то су

радили људи (или деца) који прете јако озбиљним акцијама. Искрено, такве веб странице се обарају уз туријал на португалском.

Запамтите, АСТА се не односи само на интернет, тако да се против ње не може борити само на интернету, већ протестима, информисањем већег броја људи о истој и осталим алтернативним методама које не укључују црну магију и борбу са ветрењачама. Ја не знам које су.

У сваком случају, погледајте о чему се ради, прочитајте цео споразум (има неких тридесетак страна) и покрените се. Информишите се о акцијама и присуствујте јер ћете се за разлику од Дон Кихота борити са стварном претњом.

” Просечан ЕТФ-овац 20 сати дневно држи упаљен рачунар. Да ли због гледања материјала постављених на интернет, слушања музике, или нечег трећег небитно. Оног тренутка кад компјутер престане да реагује на шат даун јер је заборавио чему служи знате да сте постали прави студент електротехнике.

Лейша сйрана интјернетја

Просечан ЕТФ-овац 20 сати дневно држи упаљен рачунар. Да ли због гледања материјала постављених на интернет, слушања музике, или нечег трећег небитно. Оног тренутка кад компјутер престане да реагује на шат даун јер је заборавио чему служи знате да сте постали прави студент електротехнике. Ако од тих двадесет сати, ви активно за компјутером проведете бар 5, сигурно губите доста времена на разне глупости. Радили смо једну анонимну анкету, у којој сам учествовао само ја, па ћу вам причати о сајтовима које ЕТФ-овци најчешће посећују.

Facebook.com

Група за бруцоше, СУЕТФ активни, група редакције Генератора су само неке од група/страница због којих посећујем Фејсбук. Што се осталих разлога тиче, ту спада комуникација са колегиницама са архитектуре, одржавање контакта са

људима које познајем и спемовање глупих статуса. И све то без цензуре.

Vukajlija.com

Како је инжењеринг било које врсте, сам по себи позив за креативне, а Вукајлија сајт за такве, често одем тамо. И погодићете, у самом вукајлијашком врху се налази неколико ЕТФ-оваца, пар колега са ФТН-а и Електронског у Нишу, а поред њих и доста бивших студената милог нам факултета.

Наравно посетите сајт, тестирајте своју креативност и насмејте се мало.

Што се тиче псовки и осталог, на сајту нема цензуре. Али се за вређање и плагирање добија бан.

Youtube.com

Ево нас и код чеда данашњице. Нон стоп упаљен, и нон стоп се врте песме које претходно убадим у плејлисту. Наравно, јако користан у тренуцима доколице, а и као музичка пратња у току

” Како ми се нешто учини занимљивим, потражим то на Јутјубу и Википедији, респективно, са надом да ћу наћи неко релативно тривијално објашњење, трансфигурисано из интелектуално оријентисаног штива у оно што обични људи зову нацртано. Била би штета да је цензуришу.

научно-истраживачког гледања у плафон са удаљености од 2.20 метара. Само штета што ме неће поредити са великим астронаутима, филозофима и осталим великим умовима нашег времена оног тренутка кад откријем црне рупе на истом, или пак до сада непознате шаре настале, највероватније, као део колекције комараца „пролеће-лето 2012“.

Stereomood.com

Ак’ ме мрзи да се играм са Јутјубом, одем овде и пустим неку од већ креираних листи за одређено расположење. Све препоруке.

Wikipedia.com

Како ми се нешто учини занимљивим, потражим то на Јутјубу и Википедији, респективно, са надом да ћу наћи неко релативно тривијално објашњење, трансфигурисано из интелектуално оријентисаног штива у оно што обични људи зову „нацртано“. Била би штета да је цензуришу.

Поред ових сајтова, постоје и блогови, разни форуми, вести Б92, Блиц онлајн, Спортал и остале веб

адресе за информисање. Свакако немојте их заобићи, ако желите да имате икакав контакт са дешавањима из света и информацијама од круцијалне важности по ваше битисање, попут питања нових гостију Лее Киш недељом поподне.

Резиме

Све у свему, не дајте да вам којекакви пројекти срежу право на информисање и образовање ма ког облика, па макар то било и преко интернета. Ако се прихвати АСТА, остаћете ускраћени за све горе поменуте сајтове (или за веома важне делове истих) и за још много тога. Титаник је потонуо због превише стегнутих шrafoва, што не би и АСТА? Један шраф не значи много, али већ пар, у тој глобалној скалерији бораца против небулзних закона могу да значе. Борите се за своја права.

И да, није све у факсу, има нешто и у кафани. Пустите рачунар да се одмори.

Никола Ременски

Бежични пренос енергије

” **Нажалост, комерцијални интерес ондашњег времена испречио се испред пројекта бесплатне и неограничене енергије за цео свет.**

Бежични пренос енергије (*Wireless Energy Transfer* - *WET*) јесте технологија будућности - стога је запањујуће сазнање да се ради о технологији старој више од 100 година! Крајем 19. века, 1891. године Тесла је демонстрирао пример бежичног енергетског трансфера. Његова замисао била је да се у блиској будућности сва електроника напаја енергијом која већ постоји у свемиру, као и оном похрањеном у Земљиној јоносфери - истом оном која је видљива приликом пражњења у виду муња и громава.

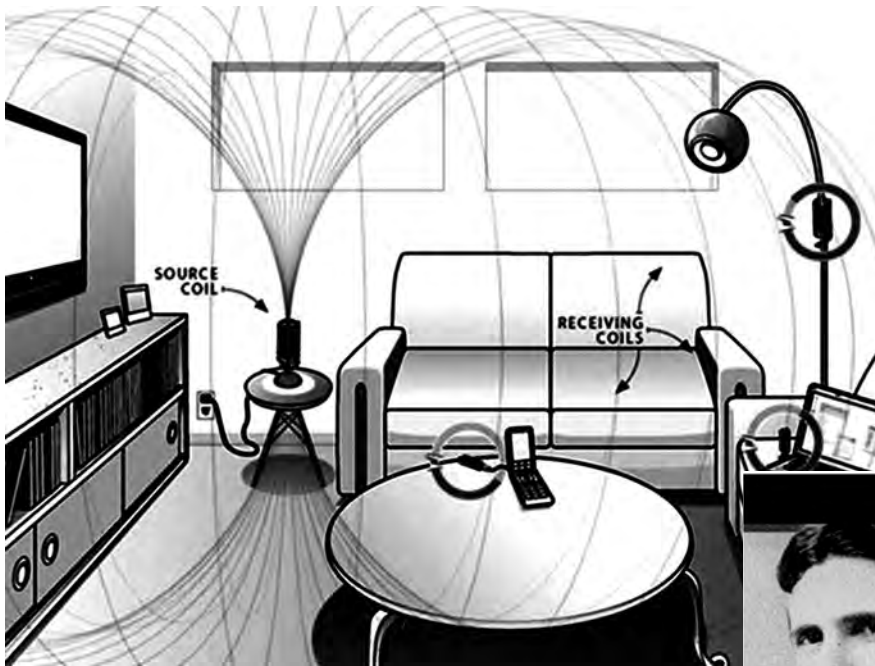
Нажалост, комерцијални интерес ондашњег времена испречио се испред пројекта бесплатне и неограничене енергије за цео свет. Када је Теслин главни финансијер, инвеститор Ј.П.Морган схватио која је сврха Вондерклиф торња на Лонг Ајленду, одлучио је да престане финансирање Теслиног пројекта. Тесла се пребацио на друге пројекте, а више од стотину година касније бежични пренос енергије поново је „ин“.

Пре не тако много година једини постојећи телефони били су оно

„са каблом“. Појава првих мобилних телефона донела је највећу револуцију досад у телекомуникацијама. Данас се *WiFi* стандард подразумева, интернет и мобилна телефонија допиру свуда и време је да се „бежична“ филозофија примени и у енергетици.

Идеја је да постоји централно постројење - *Hub* - одакле би се, по потреби, енергијом напајали уређаји у његовој близини - електрични аутомобили, лаптоп компјутери, мобилни телефони, телевизори... и све то без потребе да свој уређај прикључите на стандардне системе електричне дистрибуције. Коаксијални кабл са ОЕТ-а 1 био би заслужно пензионисан и изложен као експонат у музејима. Звучи примамљиво, зар не?

Добра вест - већ је учињен први корак. 2007. године у лабораторијама *MIT*-а тим хрватског научника Марина Сољачића успео је да упали сијалицу помоћу извора удаљеног 2 метра, са 40% енергетске ефикасности. Сољачићев тим реализовао је пренос енергије помоћу резонанце између два спрегнута калема који

Дневна соба без каблова - све се напаја бежично путем калемова.

осцилирају на истим учестаности-ма. У експерименту, један калем био је прикључен на извор енергије и на њему се јако развијало електромагнетно поље, док је други био на неком растојању. Услед резонанције електромагнетно поље првог калема индукovalo је струју у другом калему – струју довољну да се упали сијалица. Будући да се енергија преноси путем електромагнетског поља, она прелази са првог на други калем без обзира на препреке попут зидова.

Резултати експеримента више су него охрабрујући. Међутим, као и пре 100 година, бизнис поново стаје испред науке. Многе компаније заинтересоване су за ову технологију због очигледне предности и безброј

могућих намена. Сам Сољачић патентирао је свој изум и повукао се са MIT-а како би основао своју компанију *WiTricity*, која обећава да ће до 2013. године понудити прве комерцијалне производе базиране на технологији бежичне резонантне индукције.

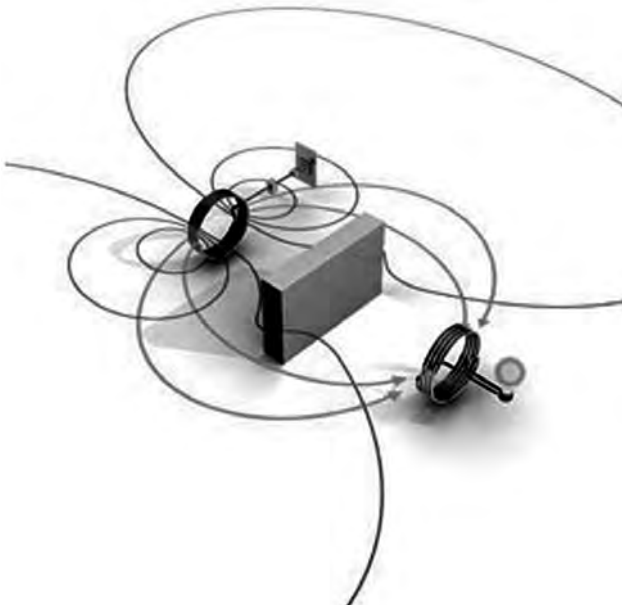
Иако инжењери и компаније из читавог света полажу велике наде у успешну комерцијалну реализацију Сољачићевог експеримента (велики *Intel* предњачи у развоју ове технологије), тек смо на почетку развоја и треба решити још мноштво проблема. Пре свега, треба смањити помнуте калемове тако да се могу уградити у мање електронске уређаје (осим ако не желите огромни метални соленоид у кућишту вашег компјутера). Растојање је такође ограничење – већ преко 10-ак метара дисипација енергије је превисока. Степен ефикасности такође је ограничен – експерименти на MIT-у досегли су однос корисне и уложене енергије од око 45%, док је *Intel* успео да постигне комерцијално прихватљивијих 85%. Тако

Теслин 100 година стар сан покушаће да оживи Марин Сољачић.

висок ниво дисипације енергије, у свету у коме је енергија сваким даном све скупља, неприхватљив је.

Ипак, прогнозе су генерално оптимистичне. Технолошки проблеми биће брзо превазиђени, а као прву имплементацију ове технологије инжењери виде електричне аутомобиле – очигледне су предности возила које се напаја струјом, не загађује околину и не захтева да свратите на посебно место како бисте му на-точили гориво, већ залихе обнавља бежично и у ходу. Лондон је град који се последњих година истиче у подржавању *eco-friendly* пројеката, пре свега оних који користе штетљиве и обновљиве изворе енергије. *Wireless Power Consortium*, удружење неколико компанија које послују у еколошком и енергетском сектору (*Qualcomm*, *Halo IPT*, *Duracell*, *Olympus*,...) инсталираће ове године у једном делу Лондона систем за бежични трансфер електричне енергије, који ће подржавати 50 експерименталних аутомобила који ће се пунити бежично док су паркирани у близини постројења. Део овог експерименталног возног парка користиће такси служба.

● IPT System Components

Аутомобил 21. века биће „паметни“ и напајаће се бежично.

Овај пројекат последица је тренда који постоји већ деценију уназад - интензивне сарадње телекомуникационих џинова и компанија повезаних са ауто-индустријом. Циљ је да аутомобил, попут мобилног телефона, постане „паметан“. Идеја је да се *Smartphone* функције - друштвене мреже, позиви и поруке, геолокацијски системи интегришу у аутомобил, који би се у идеалним условима пунио бежично и имао константну *WiFi* конекцију.

Даљи развој ове технологије могао би да оживи чак и Теслину замисао о преносу енергије кроз атмосферу. Јапан је 2009. године покренуо веома амбициозан пројекат чији је циљ лансирање свемирске станице са соларним плочама, која би сакупљену енергију слала микроталасима

на Земљу. Прва соларна станица тог типа имаће плоче од четири квадратна километра и биће у стању да

генерише гигават електричне енергије (у свемиру су бољи услови апсорпције путем соларних плоча него на Земљи).

Закључак

Бежична енергија решила би много проблема модерног света: била би јефтинија, доступна, без „посредника“ отворила би читав спектар нових примена и производа. Зато би она требала да буде један од приоритета научног развоја у предстојећим годинама. Држимо палчеве научној и инжењерској заједници. Ко зна, можда баш неки наш колега енергетичар развије комерцијално успешан бежични пренос енергије?

Горан Беговић

Ако волиш да пишеш, дружиш се, учиш нове ствари, путујеш...

ПРИДРУЖИ СЕ!

Пошаљи своју пријаву на generator@etf.rs
и активно учествуј у раду редакције

ПИШИ!

Ако волиш да пишеш, слободно пошаљи свој текст на
generator@etf.rs

За више информација пиши на generator.etf.rs

Геџети

Често се јављају текстови са тематиком „У блиској будућности имаћемо најразноврсније геџете и слично”. Међутим, већ данас постоје поприлично невероватне стварчице које вам неће променити живот, али ће га засигурно учинити занимљивијим.

Замислите на пример ситуацију: седите за рачунаром и пишете пројекат. За то време ваш усисивач сам усисава собу и чисти длаке кућног љубимца. На једном *USB* порту је прикључена рингла, па нема потребе за одласком до кухиње како бисте скували чај или кафу. На другом порту је фрижидер и у фрижидеру лименка пива. Уз пиво пројекат много боље напредује и рађају се нове идеје. Врућина је. Узимате чаробни штапић (да, исти онај као у филмовима о Хари Потеру), једним потезом укључујете климу, другим појачавате неку добру музику, а трећим гасите *TV*. Све то сте могли да урадите и са три даљинска управљача, али је овако осећај много бољи.

Јесте жено, усисао сам кућу!

Усисивач

Почнимо од усисивача. *SAMSUNG NAVIBOT* је робот са *Visionary Mapping™* системом који му омогућује да на основу снимка са камере израчуна најкраћу путању кроз собу, избегавајући намештај, каблове и све остале препреке. Путања остаје у меморији усисивача тако да, уколико га прекинете или се батерија испразни па мора сам да оде до базе да се допуни, наставиће следећи пут тамо где је стао. Приликом тестирања показао се као

одличан за скупљање длака кућних љубимаца, а још једна предност је то што може да обави сав посао док ви нисте код куће. *NaviBot* је уређај који је испрограмиран да избегава проблеме као што је качење каблова или пад низ степенице. Цена износи око 700 долара.

USB њорџ уређаји

На *USB* порт могу се прикључити разни геџети па чак и рингла и фрижидер. *USB* рингла или *Coffee Hub* ће усрећити све оне који не могу да

'Ладно, к'о душа!

седе за рачунаром без кафе. Поред решоа који може да се загреје до 80-90 степени *Coffee Hub* има и 4 USB утичнице, тако да се за коришћење пуног капацитета препоручује јаче напајање или исправљач. Брзина протока података је 12 Мб/с. Цена овог производа је од 400-800 дин и може се наћи у Србији. Са друге стране мали USB фрижидер који може да охлади лименку од 0.33l је користан геџет за све који не подносе неохлађено пиво или неко друго пиће. Има леп ретро дизајн, димензије су му 19.5 x 9 x 8 цм, а маса 365 грама. Температура до које може да се охлади пиће износи око 8 степени и препоручује се да се ставља већ охлађена лименка. Цена је од 1500-2000 динара.

Чаробни штапић

KYMERА чаробни штапић је стварчица која може да замени било који даљински управљач који имате у кући. Само је потребно да је "научите" функцију коју треба да обавља и магија може да почне. Чаробни штапић има 13 различитих

Да видиш што сам уз'о универзални даљинац.

функција које може да меморише. Све што је потребно је да одаберете покрет, на пример да окрећете штапић удесно, и да му након тога прислоните даљински са сигналом за смањење тона. Следећи пут када будете окретали штапић удесно тон ће се смањивати. На *Youtube*-у се налази велики број видео

клипова који приказују могућности *Kymera Magic Wand-a*. Детаљне информације можете наћи на сајту <http://www.thewandcompany.com>. Ово задовољство кошта од 60 до 70 долара и мора се наручивати из иностранства.

Никола Косановић

Soft Skills Academy

Г: Ових дана на сваком кораку увелико чујемо причу о ССА! О чему се заправо ради?

„ССА је заправо скраћеница од Стварно Савршене Академије! (смех) Шалу на страну, иако је ово у потпуности тачно, у питању је петодневни бесплатни семинар личних и професионалних вештина за студенте свих факултета у Београду. „Soft Skills Academy – Унапреди своје способности!“ одржаће се у периоду од 17. до 21. априла ове године и том приликом 50 учесника ће присуством на интерактивним тренинзима направити сјајан корак ка успешној каријери.“

Г: Који су то тренинзи и ко ће их држати?

„У питању су тренинзи из области „меких“ вештина (временско организовање, презентационе и комуникационе вештине, вођење пројеката, решавање конфликта, лидерске вештине и сродне теме). Тренинге ће држати сертификовани интернационални Истек (EESTEC) тренери, као и представници консултантских кућа и компанија са којима сарађујемо.“

Циљ Академије је да омогући студентима да унапреде вештине које ће им помоћи у изградњи успешне каријере. Академија се 2012. године организује по трећи пут и

досадашње изузетно велико интересовање младих је потврдило потребу за догађајем овог типа.“

Г: По којим критеријумима се бирају учесници?

„Пре свега, битно је да кандидат заиста препознаје значај Академије за свој лични и професионални просперитет. Тражимо мотивисане и друштвено активне студенте који ће стечено знање на најбољи начин применити у конкретним ситуацијама у будућности. Ваннаставне активности, свестраност и амбициозност су неке од особина које ће бити посебно вредноване у одабиру кандидата.“

Сматрамо да је студентима ЕТФ-а, једним од најбољих у земљи, Академија сјајан начин да се и на овај начин истакну, усаврше и развију на пољима која нису заступљена на факултету.

Драге колеге, уколико се препознајете у наведеном опису, не оклевајте и пријавите се за Академију!“

Г: Ко је организатор?

„Удружење студената електротехнике Европе – Истек локални комитет Београд (енг. EESTEC) већ трећу годину заредом организује овај семинар. Поред локалних догађаја који промовишу едукацију

студената у Београду, Истек локални комитет Београд већ 12 година успешно ради на усавршавању својих чланова кроз многобројне стручне радионице, семинаре и такмичења у програмирању. На тај начин повезујемо наш факултет и Универзитет са осталим универзитетским центрима у Европи, подстицамо размену знања, идеја и искустава и представљамо Београд и Србију колегама из иностранства.“

Г: Како се дошло на ову идеју?

„Радам на бројним локалним и интернационалним пројектима, потребом да се исти презентују, комуникацијом усмереном ка компанијама и медијима и радом у различитим тимовима, чланови Истека су стекли вештине које их видно истичу од колега који се кроз студије нису сусретали са поменутиим приликама. Будући да системом образовања није обухваћен програм окренут меким вештинама, дошли смо на идеју да организовањем оваквог догађаја можемо да омогућимо студентима свих факултета у Београду да искусе овакве тренинге и употпуне стручно знање.“

Г: Шта имају студенти учешћем на овој Академији?

„Студенти ће након Академије, пре свега, стећи једно непроцењиво искуство, успоставити контакте са најамбициознијим студентима у Београду и водећим компанијама у области консалтинга. По завршетку Академије, свако од учесника ће добити CV суплемент садржан од описа свих одслушаних тренинга, који се може приложити уз CV при конкурисању за посао.“

Народе, 5 дана бесплатних тренинга, више од 50 нових познанстава и идеална прилика да употпуните личне и професионалне вештине! Треба ли додати још нешто?“

Г: Који су то новитети ове године?

„Иновација ове године је свакако Алумни база која има за циљ да повеже и на једном месту окупи све полазнике Академије. Посредством ове новине, сви досадашњи учесници ће моћи да размењују идеје, износе новине из различитих струка и сарађују на потенцијалним пројектима у будућности. Изузетно успешни и амбициозни студенти чине групу уско повезаних будућих лидера различитих усмерења, чија разноликост у искуству и професијама чини снагу једне овакве мреже.“

Г: Утисци учесника од ранијих година? Где су сада они?

„Утисци учесника су врло импресивни! Заправо, они нам сведоче да је у данашње време велике конкуренције учешће на догађају овог типа управо оно што младог, амбициозног човека истиче приликом конкурисања за посао.“

Г: На који начин студенти могу да се пријаве?

„Заинтересовани студенти се могу пријавити на нашем званичном сајту www.softskillsacademy.rs до 8. априла, тако што ће попунити пријаву до наведеног рока. Будућим кандидатима поручујемо да пријаву могу мењати и допуњавати по потреби и истичемо да посвећено приступе пријави јер ће се на основу ње вршити селекција.“

Срећно свима!“

Из њерсијекшїве неискусної њосешиоца

Електријада

” Тада сам начинио прву грешку, једну од највећих коју човек може починити на оваквој манифестацији. Грешку гору и од саме смрти.

Моја визија Електријаде, када сам први пут чуо за њу, била је таква да сам планирао да спре- мим Вероватноћу и статистику за тих пар дана, а ако стигнем, и да одморим од суморног Београда. Та визија је била толико погрешна да ме је сада срамота да о томе пишем. Зато ћу одмах прећи на сам догађај, како се срамота мојих погрешних процена око спремања испита на Електријади не би неповратно проширила до те мере да се и моја репутација алкохоличара доведе у питање, што ипак моје срце не би поднело.

Било је неких 6 сати ујутру када је већ одавно позната мелодија на телефону проузроковала моје насилно буђење. Колико сам само мрзео ту мелодију. Али бес је моментално заменио блажени тренутак схватања чињенице да не идем на факс, и да нећу слушати ни Закија који ће након два часа (за мене) кинеског језика упитати: „Да ли има неких питања?“ (јок, нема!), као ни Крауса

који ће ме својим акцентима као магијом поново вратити у свет снова, већ крећем на један од, као што ће се касније испоставити, најлепших догађаја током мог студирања. Након потпуно неуспешног намештања фризура гелом испред огледала, што је резултирало одустајањем од мувања најбоље рибе у аутобусу (као да је све у рибама, лагао сам себе у тим моментима, и као да је фризура оно због чега те жене желе, како сам био уверен у тим моментима), кренуо сам према згради факултета док је ноћ полако уступала место прохладној зори. Када сам стигао, већ се скупила прилична маса будућих блудника, чија је граја додатно повећала еуфорију у мени, али и сумњу да баш и нећу моћи по читав дан да учим. А сумњу је појачало чуло мириса чији су сензори опазили толико познати мирис ракије који се простирао ваздухом. Тада сам начинио прву грешку, једну од највећих коју човек може починити на оваквој манифестацији. Грешку гору и од саме смрти. Док сам прилазио

аутобусима, један од будућих блудника ме је, невиношћу малог детета, приупитао да ли знам колико је сати. „Двадесет до осам“, одговорио сам наивношћу истог тог малог детета. За моменат све је стало. Нико се није померао, нити причао. Било је то замишљење пред буру. „На к***у те носам!!!“, заурчала је разјарена маса чију необјашњиву срећу нико више није могао контролисати. Моја срамота манифестована кроз црвенило на лицу само је додатно поамила

немилосрдну масу. „Са мном је готово, идем назад кући“, помислио је мој млади, неискварени ум, још увек осетљив на овакве ствари, и да није било флаше ракије која се неким чудом нашла у мојим устима, уверен сам да бих тада отишао назад кући и расплакао се.

Вожња до одредишта била је подједнако занимљива као и било која журка на којој сам био. Чак је неочекивање тако добре атмосфере од стране свих појачало тада већ

тоталну еуфорију. Лукић је свирао гитару, и то тако да је квалитет његовог свирања био обрнуто сразмеран успеху који је постигао, вероватно захваљујући ракији која је неуморно тупила сва наша чула. Чак је био један имбецил који се клео да Лукић савршено скида „Слаш-а“... и то у тренутку док је исти покушавао да одсвира „Сава тихо тече“. Сви су већ стајали на ногама и певали из свег гласа, али тада се неочекивано показала следећа грешка коју само

почетник може начинити. НН лице, које ми је дебело платило да не буде именовано, само сат времена након поласка аутобуса, лежало је преко два седишта неуморно повраћајући по свему око себе. Такву истрајност у повраћању до дан данас никада нисам видео. Није ту било прејакних млазова, нити огромних комада хране, била је то чиста посвећеност НН лица константном умереном повраћању које је трајало готово читава два сата. Сви су се питали како је уопште дисао. Само ретки су били поштеђени куповине нове одеће и обуће проузроковане овим немилним догађајем. Дакле, друга грешка коју су многи тада починили било је претеривање у ракији још пре самог поласка. Ни сам не знам како сам ову грешку избегао. Вероватно је импресионираност Лукићевом виртуозношћу на гитари учинила да потпуно заборавим да пијем.

Долазак у приморје некада исте државе донео је пораст температуре од преко 10 степени, што је у мају, када се Електријада углавном и одржава, одавало утисак као да смо из раног пролећа за само пар сати дошли у сред лета. Тада ни слутили нисмо да ће и наше остале дневне радње бити потпуно исте као да је средина августа, бар за оне храбрије, али и паметније, пошто се испоставило да су у мањини били они који су понели купаће гаће и костим, не очекујући да ће београдских 20 заменити црногорских 30 степени. Желео сам трезан и одморан да дочекам вече, како бих стигао што више градива да пређем већ те вечери, како би ми можда тамо последњи дан Електријаде остало мало времена и за понеку партију билијара, безбрижну чашу цеђене поморанце...

Али ни одмора, ни билијара, ни књиге није било. А поготово цеђене поморанце. Атмосфера је била одвећ наелектрисана да би неко могао спокојно да легне. Уместо тога одједном су се појавиле енормне количине лименки пива, које су сви одушевљено прихватили и чија је појава резултирала драстичном променом плана и одустајањем од поподневне дремке. Помислио сам да сањам. Преко 1000 људи, можда и читава 2000 били су на једном месту, певајући у екстази најпознатије песме са ових проскура. Срби су певали македонске

песме, Македонци босанске, Хрвати српске, Словенци хрватске, више ништа није било битно, сви су били једно. Певале би се и словенаке песме да је ико знао иједну. Електријада је однела једну велику победу над политиком и људском глупошћу, што је временом постало један од њених заштитних знакова. У тим мојим наизглед дубоким мислима прекинула ме је девојка прилично доброг изгледа, која ми је пришла и потпуно отворено рекла: „Ђао, лепотане“, уз свој веома заводљив осмех. И таман када сам помислио да сам убедљиво највећи шмекер на планети, поменута девојка се као дебло од дрвета срушила у траву. Била је толико пијана да није могла да стоји на ногама. Мој его се срушио заједно са њом. Опет сам мислио само на своју лошу фризуру. Али од тог момента био сам свестан још једне битне чињенице: На Електријади да би дошао до девојке никако не треба да се трудиш да је напијеш, него напротив, само да нађеш довољно трезну девојку. Кључ је био у томе што потпуно трезне нису постојале, тако да је свака била довољно пијана да је била уверена у мушкост било којег мушкарца око себе, па и оних најлошијих представника мушкога рода. Требало је само наћи ону која може да стоји на ногама... Како се сва моја сећања губе у овим моментима, мораћу да прескочим догађаје који су уследили и који су после препричавани (а за које тврдим да нису били тачни) и прећи ћу на следеће јутро. То следеће јутро пробудио ме је звук мог цимера који је у 8 ујутру већ држао пиво у руци и као сам за себе проговарао бодрећи се: „Де сте пи*ке, стиг'о Стеван Бањац!“... У тим моментима само сам молио Бога да ми се смилује, и да ме опали неким громом како више не бих морао да трпим овај бол у глави, или пак да опали Бањаца громом и убије га како бих могао да преспавам најгору фазу мамурлука. А кафетин, наравно, нисам понео. Тих дана Електријаде кафетин је готово достигао цену злата. Неки су давали чак и своје гитаре, мобилне уређаје, невиност, само да би добили драгоцене комадић који ће умртвити бол у њиховој глави и омогућити им да наставе да пију.

И док је свако на свој начин преживљавао ове најгоре тренутке свог

живота, и док су клетве о обустављању алкохолизма харале ваздухом, на сцену су наступили људи из сенке, за које нико није знао да постоје. Иако су сви били убеђени да нико ништа паметно није радио током претходног дана, и док су сви са мукама покушавали да се сете како су провели вече, дан је почео изванредном организацијом разних такмичења, како у спорту, тако и у знању. Читава једна делатност Електријаде, до тада мени потпуно непозната, открила је све своје чари потпуно оправдавши репутацију једног угледног међународног скупа где се најјачи туку, најпаметнији такмиче, а мамурни задивљено све прате и аплаудирају. Најгоре је било онима који су седели на две столице, па су пијани морали или да организују све, или што је још горе, да учествују у такмичењу, касније у томе тражећи алиби за своје неуспехе. А било је и оних који су морали да раде задатке јер су били међу најпаметнијима и истовремено да аплаудирају јер су били међу најмамурнијима, па су морали зубима да држе оловку. Ово последње сам измислио.

Доручак је уследио. После пијанства, не постоји ништа лепше од добродоброка. Мојој срећи није било краја кад сам схватио да може да се добије више порција, упркос негодовању младих дама које су у мој тањир по трећи пут стављале топлу храну. Тада сам схватио свој следећи задатак. Шармирање девојка које послужују храну у корист мога желудца био је на врху листе приоритета. И само захваљујући (не)објашњивом шарму мога цимера, нас двојица смо сваки дан узимали по три, четири порције уместо једне. Постали смо урбана легенда Електријаде, постали смо људи који могу да поједу за петнаесторицу. У надолазећим данима, људи су се сликали са нама, шапутали нам иза леђа, тражили аутограме, девојке су распотамљено (уз свима познато врштање) покушавале макар да нас додирну, угледни новинари су сматрали чашћу да им се само обратимо, па макар то биле само псовке што нам досађују. Али све то је престајало када смо седели за сто. Тада смо постојали само нас двојица. И тањир.

А онда је уследило потпуни шок, и нешто што је потпуно упропастило

” **Како црногорски лекари нису били упознати са постојањем људи нинџа, као ни са престижним такмичењима из науке у оквиру Електријаде (а будимо искрени изадаси од алкохола нису помогли), била је позвана и полиција како би открила прави разлог разбијених глава.**

све моје планове везане за спремање испита. Таман када су завршиле доделе диплома најјачима, најлепшима, најпапетнијима, одлучио сам да одем до собе мало да учим. Било је четири поподне, таман сам имао времена до десет увече, и журке у клубу, да укапирам Турингову машину. У тим моментима био сам уверен да је Туринг узалуд живео и узалуд умро, смишљајући тако велику глупост као што је ова машина. Тада нисам могао схватити величину тога изума, који је човечанство потерао корак напред. И таман када сам кренуо у собу, неко је дрекнуо „Журка на плажи!!“. Људска воља је у следећих пар минута показала све своје капацитете, када се у року од само пар минута у бару на плажи створио ДЈ, а енормне количине пива су већ подразумевано дефиловале масом. Тада су већ сви научили нешто што ће временом постати још један заштитни знак Електријаде – нико није куповао и мислио само за себе, сви су куповали за све, пили заједно и живели заједно. Било је и оних који су се захваљујући људским квалитетима већине учесника овог еминентног скупа вратили кући без потрошеног евра, али таквих је било јако мало, и за такве моралне патуљке и етичке кепеце у мом тексту нема места. Дакле, након журке на плажи на којој су се сви поливали пивом, скидали, скакали у воду док је ДЈ предано обављао свој посао, схватио сам једну велику ствар – ако сте први пут на Електријади, очекујте оно што је до тада људском мозгу и чулима изгледало потпуно невероватно. Следећих пар дана дешавале су се ствари за које сам био убеђен да постоје само у глупим тинејџерским филмовима, обучени људи су насилно бацани у воду, девојке су јуриле мушкарце, а исти бежали од њих, чак је група младића у једном тренутку подигла аутомобил и убацила га у море на неверицу свих. Моја запрепашћеност тим догађајима је временом прешла у срећу, па сам се и ја до краја трудио да учествујем у стварању чуда, чак и по цену губљења достојанства, и подразумевано, потпуног запостављања испита. Касније сам ношење Вероватноће и статистике на Електријаду сматрао својом великом срамотом, и све то приписивао само свом неискуству.

Још једна ствар је учинила Електријаду специфичном у односу на све остале манифестације, а то су били људи нинџе, људи о којима сам слушао од цењеног професора Иричанина. Били су то људи који су упркос свему горенаведеном успевали да постигну сјајне резултате на такмичењима, и да оките свој ЦВ успесима који су били високо котирани приликом запошљавања. Истина, као и обични смртници, и људи нинџе су били склони претеривању, па су своје успехе славили скакавши по, како се касније испоставило, креветима са изванредним федерима. Као резултат тога, људи нинџе из Хрватске су славећи прво место из математике поразбијали главе о лустере, након чега су били одведени у хитну помоћ. Како црногорски лекари нису били упознати са постојањем људи нинџа, као ни са престижним такмичењима из науке у оквиру Електријаде (а будимо искрени изадаси од алкохола нису помогли), била је позвана и полиција како би открила прави разлог разбијених глава. Иако ово јесте био прави разлог тога.

Након прва два дана, алкохол и недостатак витамина је учинио да више не могу да разазнам стварне догађаје од халуцинација, па ћу овде престати са својим приповедањем уверен да сам испричао довољно да се стекне слика о овом догађају где има места за све, од оних који иду искључиво како би се алкохолисали и излечили душу, преко људи нинџа који спајају лепо и корисно, па све до оних који су наклоњени искључиво науци и који алкохол и све врсте блуда сматрају картом за пакао.

Од тог догађаја је прошло пар година, година у којим деца постају људи, у којима се положи већина испита или одустане од полагања истих. Положио сам пуно испита, па их још више, али неће приче о испитима бити те које ће слушати наша деца, него оне које описују овакве догађаје, који стварају највредније благо које сваки одрастао човек може да има, и које му нико не може одузети, а то су незаборавни тренуци наше младости сачувани у нашим сећањима. Сачувани колико год је алкохол то дозвољавао.

Срђан Шпановић

Путопис Истанбула

Мирис и тајне Босфора

Шта ћеш у Истанбулу? То није Европа, људи су конзервативни, град је прљав, не идеш туристички, ко зна какви ће ти бити домаћини, то је пусто турско, ми смо далеко одмакли испред њих. Биле су то неке од првих реакција мојих пријатеља када сам им саопштила да идем на десет дана у Истанбул. Наравно, након тог боравка могу слободно рећи, ко није био не може да прича нити да суди о граду који је победио време, о прелепом Истанбулу на Босфору.

У авиону, са мојим Интеркултуралцима, волонтерима организације која је читаво путовање и реализовала, нестрпљиво седим и чекам тренутак када ћемо коначно узлетети и кренути пут Истанбула. Током путовања осматрам људе око себе. Доста је наших, али пуно и Турака, очигледно раде овде или негде у Европи. Нестрпљиво гледам на сат. Још само мало па ту смо. Укључујем радио у авиону, а као добродошлица на већини станица типична турска музика. Зауостављам

се на оној где пуштају неку инструменталну музику, и док слушам звук виолине, посматрам град, десетине небодера, који раскошно шљаште у мраку. Помислим већ тада, наравно, моји пријатељи нису били у праву. Слећемо, уз тресак дотичући тло. На изласку из авиона дочекује нас аеродромски мини бус, али и кишица.

Аеродром, који носи име Кемала Ататурка, смештен на европској страни Истанбула и удаљен двадесетак километара од центра града, један је од најпрометнијих аеродрома у Европи. Кроз њега сваке године прође неколико десетина милиона људи различитих националности. У то сам се и сама уверила. Док идемо ка излазу, пролазимо поред групе црнаца који у својим свиленим, зеленим хаљинама седе у једном кутку. На излазу нас дочекују насмејана лица, љубазних турских волонтера, улазимо у комби и кажу, пут ће трајати дуже него иначе, јер је саобраћај по оваквом времену у Истанбулу хаотичан. Након двочасовног путовања, стижемо на одређене, упознајем се са породицом

Поглед на европски део Истанбула и Златни рог.

која ће ми бити домаћин током боравка у Истанбулу и после још једне дуге вожње стижемо до њихове куће која се налази у предграђу. Ускоро сазнајем да имућније породице живе углавном изван града, у насељима у којима се куће разликују само по боји, а сваки такав комплекс има свог баштована, капију и портира на улазу. Деца из таквих породица иду у приватне школе у којима се наставна одвија на енглеском или француском језику.

Већ то вече сазнајем по нешто о Турској и њиховим обичајима, а и ја њима причам о нашим. Питају ме колико знам о њиховој историји, а ја одговарам да више знам ону старију, заједничку, а од модерне једино да је Ататурк творац савремене Турске секуларне државе. Сазнајем да га они јако цене. Свака кућа мора имати књигу о њему и једну његову слику. Међутим, из приче закључујем да о оних петстотина година о којима ми толико причамо они једва да и знају. Зову нас Србистан, а касније сазнајем да су наставак –стан имале све земље којима су владали. Из

приче закључујемо да имамо много заједничких речи, и ломим језик покушавајући да научим да изговорим *Tatlı rüyalar*, у дословном преводу слатки снови.

Сутрадан је већ био 28. октобар, Дан Републике Турске. Крећемо ка историјском делу града, *Beyoğlu*, где ће се одржати прослава. Успут примећујем да на већини пословних зграда, државних установа и пумпи висе турске заставе и слике Ататурка. Стижемо до улице *İstiklal*, одакле креће поворка. Свакоме дају да носи по нешто, Артурову слику, турску заставу или бакљу. Крећемо од почетка улице, а крајњи циљ нам је трг *Taksim*. Овде су се скупили, чини ми се, милиони људи, и како напредујемо споро пружа ми се прилика да разгледам улицу. Куће изграђене крајем деветнаестог и почетком двадесетог века, на чијим се фасадама преплиће више стилова – неколико европских и модерни турски. У приземљима кућа смештене су разне продавнице, музеји, позоришта, кафићи, посластичарнице, ноћни клубови... Улица ме помало

подсећа на нашу Кнез Михајлову, али је много пространија и дугачка скоро три километра. Дуж једног њеног дела поред нас пролази трамвај са почетка двадесетог века који је права атракција за туристе. Наша поворка полако напредује, а све протиче у најбољем реду. Никаквих инцидената ни туча нема, само се повремено кроз смех чује песма коју певају у част Ататурку. Ја остајем зачуђена тим њиховим поштовањем према особи које нема већ скоро један век, и начином на који то испољавају и прослављају.

Стижемо до трга где купујемо печено кестење и ђевреке код уличних продаваца, а затим се упућујемо ка једном ресторану. Ја поручујем кебаб, ред је да пробам тај специјалитет. Али као и скоро све што ћу до краја овог путовања пробати, испоставља се да је сувише љуто за мој укус. Сама основа кухиње нам је слична, као и називи јела. Када су ми једном приликом ређали имена специјалитета на трпези у потпуности сам их разумела, *pilav, sarması, turşu, pathcan*. Међутим, њихова храна је

Miniaturk

много зачињенија. У специјалитету, *bulgur pilavı*, мешају се типични источњачки зачини, а приликом припреме мантија читава кухиња поприма мирис овчetine, зачина и црвеног и белог соса уз које се једу. Рибa и морски плодови у ресторанима покрај Црног мора су изврсни и кажу да истанбулске породице барем једном месечно одлазе тамо на ручак. Ипак, мени омиљено јело је *pide*. Тесто подсећа помало на италијанску пизу, а надеви могу бити различити, од најобичнијих као што су сир, кобасица, млевено месо, па до плодова мора и инђуна. Све се то наравно служи уз традиционално пиће, *ayran*, слично јогурту, али мало ређе и још укусније.

У наредним данима мога боравка обилазимо *Miniaturk*, парк у коме се налазе све умањене реплике најзначајнијих грађевина Турске. Затим посећујемо брдашце и кафић *Pierre Loti* који се налазе изнад турског гробља и *Еујр* џамије, а одакле се пружа предиван поглед на Златни рог, небодере у трговинским

центрима и минарете који се назиру на сваком брдашцету.

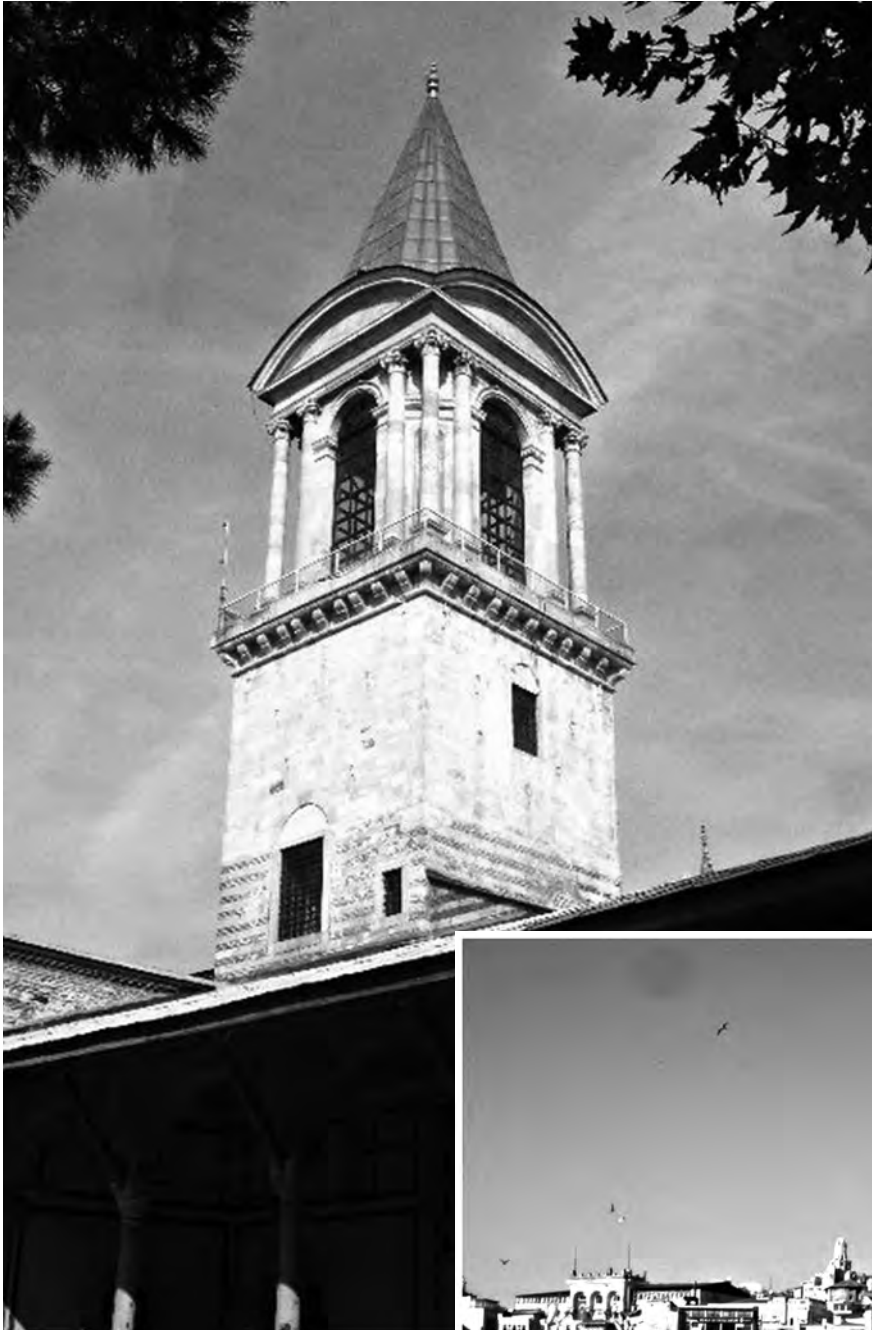
Један цео дан издвајамо да посетимо *Торкарı Sarayı*, чувену палату у којој су живели отомански султани скоро 400 година, а која се данас налази под заштитом Унеска. Врата палате отворена су за знатижељне туристе који се могу прошетати истим вртovima којима су се шетали султани и конкубине, а такође се могу видети и изложени примерци гардеробе, накита, оружја, султанов кревет, соба где је заседао Диван као и раскошно украшени зидови одаја. Одмах затим одлазимо до Аја Софије која се налази недалеко од

палате. Ово огромно здање изграђено је још за време византијског царства, касније претворено у џамију

која је служила као узор у изградњи других, као што су Сулејманова и Плава џамија, а данас је претворена у музеј. Изнутра изгледа подједнако велеlepно као и споља. Пењемо се неравноом стазицом степеника која води до горње галерије одакле се пружа поглед на читаву цркву и осликану таваницу на којој су хришћанске фреске још увек добро очуване.

Mustafa Kemal Atatürk

Кула Топкарі Сарayı

Следећег дана са мојим гостољубивим домаћинима одлазим до Цистерне Базилике, изграђене за време византијског царства ради снабдевања града водом, а затим одлазимо до *Kapalıçarşı*, једне од најстаријих и највећих тржница на свету, препуне разних дрангулија, гардеробе, ма шта год вам затреба. А продавци љубазни, просто вас вуку у своје продавнице, покушавајући да погоде одакле сте и да кажу коју реч на вашем језику не би ли вас тако намамили. Потом долазимо до *Mısır Çarşısı*, исто базар, али углавном снабдевен разним зачинама, сушеним воћем, ратлуком... Улазимо у једну од продавница и

Галата кула

моји домаћини дегустирају разне послатице и воће. Зачуђено их поспатрам и питам зар је то дозвољено и добијам одговор да јесте, па макар на крају ништа и не купили.

Ми се ипак одлучујемо за кутију разних врста ратлука (са орасима, лешницима, пистаћима) и кесу леблебија. Затим се упућујемо ка Галата мосту одакле креће тура крстарења Босфором. Седам поред прозора

решена да ми не промакне ништа од велелепних грађевина са обе стране. Додуше, више је оних историјски значајних на европској страни, као што су *Ortaköy Camii*, *Dolmabahçe Sarayı* (новија резиденција султана), мостови на Босфору, скоро идентични, а један носи Ататурково име, као и тврђава *Rumelihisarı*. На азијској страни је више, како старијих тако и новосаграђених, вила на Босфору у којима живе они најбогатији. Од толике лепоте просто не знам где пре да погледам. Утисци ми се мешају у глави, мисли титрају као вода Босфора окупаног Сунцем. Овај град заиста јесте нешто посебно. У њему су сједињени контрасти који складно егзистирају заједно. На једној страни модерне грађевине, огромни небодери, трговински центри, на другој бројне палате, високи минарети џамија који шарају Истанбулско небо; луксузне виле на Босфору и богата предграђа, а са друге стране сиромашне четврти са кућама насађеним једна на другу; европски и азијски стил градње, традиција, језик, обичаји... За овај

град су се многи борили, многи су га освајали, рушили, палили, па поново градили. А он и даље стоји мирно и достојанствено, неосвојив, непобедив, неистражив, вечито корак испред нас са још једном тајном испод рукава. Вратићу се, да покушам да је откријем, бар још неки пут.

Јована Филиповић

ИНТЕРНЕТ ТЕРАПИЈА

ДРАГО МИ ЈЕ
ШТО СМО СЕ
УПОЗНАЛИ...

ПРЕ ДВЕ СЕДМИЦЕ

ПОСЈЕ НЕКОГ ВРЕМЕНА

ПЕТ
ГОДИНА
ЗА
ЈЕДНУ
ЈАБУКУ,
КОЈА НИЈЕ
НИ ЦЕЈА.

САДА

ЧИЊЕНИЦА ЈЕ ДА ЈЕ ИНТЕРНЕТ
ДАНАС ДРУГАЧИЈИ
КАО ШТО ЈЕ И
ЧИЊЕНИЦА ДА СЕ
ЗЕМЉА ВРТИ
ОКО СУЊА...

ОЈ ТОЈКОГ
ВРТЕЊА,
ЗАВРТЕЊЕ
ВАМ СЕ У
ГЛАВИ.

АУ, ДОБРО СИ
ЈОЈ РЕКАО.

ХОЋЕМО СТАРИ
ИНТЕРНЕТ,
ОВАЈ НОВИ ЈЕ
У РАСУЉУ.

ЧАС ДОГНАТЕНО
ЧАС НИЈЕ.
ЧАС ИСПРАВНО,
ЧАС НИЈЕ...
ФРК.

ПАУЗА!
ВРАТИТЕ
СЕ
ЗА
ДЕСЕТ
МИНУТА!

АЈМО ЗА ЊОМ!

АКО ЈЕ И
ОНА НА ОЧУ
ИНТЕРНЕТУ.

ТРЕБА
НАМ
АПАРАТ.

THE PIRATEBAY
Search torrents
Twilight 4

ШКОЉУ,
ИМАМО
БАС!

НИЈЕ ФЕР! НЕМАМ НОВЦА ЗА
БИОСКОП, А БЕЈА ЈЕ
КОНАЧНО ПОСТАЛА
ВАНПИР.

ВОДИТЕ ЈЕ НА
ЕЛЕКТРОШОКОВЕ!
НЕМА ЈОЈ
СПАСА.

МОЖДА ЋЕ
СЕ СЛЕДЕЋИ
ТЕРАПЕУТ
МАЊЕ
ВРТЕТИ.

Истина у ноћи

” **Ја сам лишен наде, тачно, али само зато што гледам универзум другим очима. Зову се Математика и Вероватноћа.**

Волим када се тишина претвори у непрекидно пуцкетање, када ствара звук, и обликује га. Волим када се мрак издвоји од самог себе, када ни од чега прави нешто и ствара боје живота прожете мрачном основном из које сви долазимо и према којој идемо... Уживам у животу само као антитези смрти, само тако подносим плитке речи и задовољства малих људи, само тако их заборављам и само тако пристајем да постојим. У њима мене нема нити бих желео да ме има. Ја постојим само у тренуцима између секунди, на давно заборављеним местима, једино довољно

близу да омиришем жеље, наде, снове... У чаури ноћи налазим своје знање, своју моћ, свој гнев... У рукама дана, умирем...

- Питаш ме ко сам? Ја сам онај део тебе који седи у ћошку твог ума и чека да останеш сам. Чекам да те неко повреди и тек онда излазим на површину. Неки би рекли да сам зао, да сам песимиста, да немам наде ни осећања. Греше! Ја сам онај који улази у коштац са реалношћу смртно озбиљан, без трунке страха, који хладне главе гледа воз неизбежности који ће га ударом готово избаци из граница космоса. Ја сам лишен наде, тачно, али само зато што гледам универзум другим очима. Зову се Математика и Вероватноћа. Њихова суровост тебе би убила, не би издржао тај притисак, то црnilо реалности које те притиска сваког тренутка твог бедног постојања. Јер онда када си постао свестан себе, знао си ка чему идеш. Тужно зар не? Знаш да си се често питао шта те чека са друге стране. Често су ти ноћи пролазиле у питањима на која ниси могао да одговориш. Једноставно ниси знао одговор, није било могуће да га знаш, а мали део знања који

сам усадио у тебе ти си бацио у тако далеки кутак свог ума из простог страха, јер желиш да верујеш у супротно, јер желиш да се надах. Разумем те, ви нижа бића не желиш да знате истину о себи. Не желите да прихватите чињеницу да сте небитни, да сте тотално ирелевантни у Великој Игри Космоса. Мали људи који те окружују, они су срећни, зар не? Завидиш им? Питаш се како могу да се смеју да буду срећни поред густе таме која их обавија. Одговор је крајње прост, и ти га знаш, али хајде, потврдићу ти сумње. Они нису ти! Ти си нешто више! Они не виде оно што видиш ти. Ти си за њих оно што сам ја за тебе. Семе које сам ти усадио спречава те да будеш као они, прожима те његова истина, и иако то не желиш да прихватиш, ти ниси способан за глупе разговоре, за неважне теме, осећања, шта год. Твој ум ради на другачијем нивоу, нивоу који они никада неће достићи, нити га могу схватити. Никада нећеш бити схваћен! Никада нећеш искусити то што они зову срећом, то глупо осећање испуњености малим стварима. И то си већ знао, али ниси хтео да признаш. Шта? Волео си кажеш? Био си срећан? Да, знам, то

ме је изненадило. Нисам веровао да ћеш успети, али ипак јеси. Сећаш се како се то завршило? Наравно, сећаћеш се тога целог живота, прогањаће те ти тренуци, тренуци када сам у потпуности владао тобом. Не, завараваш се, то није било моје дело. То је била Математика, Вероватноћа, неумољива богиња Нужности. Да ниси био заслепљен и сам би видео шта се спрема, али дозволио си да ти „срећа“ однесе разум. Није ти криво што си сад овакав. Не! Није! Ма шта ти рекао ти си такав одувек био, или је требало да будеш, свеједно, сада си ту где јеси, и оно си што сам ја намеравао да створим у тренутку твог зачећа. Не будало, не мислим на твоје родитеље. О Свемиру, немогуће је да си толико наиван! Можда сам преценио твоје капацитете. Ти си створен пре Свемира, пре Вечности. Створен си у мојим мислима, као... па рецимо нешто што би ти назвао

љубимцем, или експериментом. Тако нешто. Једноставно било ми је досадно, па се запитах: „Шта ако би неком од њих даровао део себе? Да ли би успео да схвати?“ И ето, сада си ту. Шта даље? Ништа, живи као и до сада. Просто, не брини, нећеш се ни сећати овог малог разговора. Пробудићеш се, истина ће ти за тренутак лебдети на уснама пре него што заувек нестане. Живећеш као и до сад, и покушавати да схватиш. Ах, а ево и ње! Нажалост душо касниш, као и обично. Ускоро ће се пробудити. Ево, Сунце већ излази, немаш времена да му испричаш своју причу.

- Имам времена да му кажем ба-рем нешто, и ти ми то нећеш ускратити. Он ти није рекао да није могао сам да те створи, требала му је моја помоћ. Ја сам му помогла, иако невољно, јер је и мене мучило питање,

слично као и њега, питала сам се да ли Срећа може победити чак и нешто тако мрачно као што је он, односно један његов део. И у теби сам видела да понекад може, да није сав мој напор увек узалудан. Твоја љубав је моје дело, дар који сам теби поклонила. Знам да осећаш неизмерну љубав према свима и свему, иако Његово семе то потискује, ти знаш да је оно ту, јер као што ти је већ рекао ти си нешто више, и поседујеш знање о себи које је непознато другима твоје врсте. Веруј, надај се... Јер после свега, када се вратиш у црнило, оно што одређује у који део Ништавила ћеш путовати јесте љуб...

- Ево Сунца, време је истекло, ми те напуштамо, и чекамо на другој страни твој повратак нама...

Стефан Петровић

Ниво очајник

Полагање Испита

Још једна ноћ проведена за карираним столњаком у локалној биртији. Још једна тура наручена са ентузијазмом човека који је трећи пут на првој години Електротехничког факултета. Још један испит... Јак мирис лозе и интегрални исписани на згужваној салвети скривени су дубоко у џепу истога. Сцена „Математика“, тринаести пут. Касно је за било какве промене. Времена за учење готово да нема. Измаглица пред очима је ту да искаже сву мистичност алтернирајућег реда.

Јутро је. Тачније подне. Наш јунак се лагано протеже у згужваној постељи, сметнувши са ума да је дошао дан испита. Главом пролази звук бубњева Бонза Бонама. Расол га враћа у реалност. Лагано облачи сако и стаје пред огледало. Посматрајући своје уморне очи схвата да му лимес шанси да положи тежи нули. Нада је на издисају. Хвата се за сламку спаса, присећајући се алтернативних метода. Ионако нема шта да изгуби, понасе већ одавно нема. Ставља бисаге на своју мулу и креће на факултет.

Лаганим касом долази три сата пре одржавања испита и везује четворonoжну звер за саобраћајни знак. Уз звуке песме „*Heaven and*

Hell“ улази у хол факултета. Испред ње је. Напетост њихових погледа се осећа у ваздуху. Сфинга не посустаје. Поставља му питање.

- О, дечаче опет се срећемо. Више ниси тако младолук као пре пар година. Да ли си спреман за још једну питалицу? Потруди се.

- Спреман сам. Пуцај.

- Реци ти мени, дечаче, како гласи дефиниција Маклореновог реда и да ли исти ако је конвергентан мора да конвергира ка $f(x)$.

Све своје знање просипа пред њу. Она невољно клима главом и пропушта га. Тријумфално клизи ходницима страве. Одлази до амфитеатра Николе Тесле, познатијег као педесетшестица. Човек у телу неверника тражи веру у себи молећи се свим божанствима која му падају на памет. Размишља о свом животу. Ако да математику, долази до те магичне цифре од 37 ЕСПБ бодова. Везан за прву годину невидљивом пупчаном врпцом узима маказе размишљајући где да пресеке. Ваљда ће потрефити овог пута. До испита га дели још само тридесет и два

минута. Премотава mp3 на „*Wasted Years*“ од *Iron Maiden-a*, а затим на Клептонову Лејлу. Кратак трзај телом само даје наговештај унутрашње битке која се распламсала у њему. Бити или не бити?

Постаје све топлије. Отежано дише. Још само мало. Шта ако је ово само кошмар? Ваљда ће се прекинути пре почетка испита. А можда и неће. Мисли, дакле постоји. Долази и тај тренутак. Тешко бреме неположеног испита га изнутра изједа попут гладне звери. Нада се спасењу. Ваљда ће се појавити нека сила која се спушта у средиште збивања и разрешава га трилера који управо преживљава. *Deus ex machina*. Једног по једног дежурни прозива и смешта на одређено место. Чувши своје име и презиме, полако се придиже и смешта се у другу клупу са десне стране. То је то. Куцнуо је час одлуке. *Alea iacta est*. Коцка је бачена. Ипак ово није само сан. Стварно је. Велики гуру не помаже, а од моћног Манитуа ни трага, ни гласа.

Беспомоћно гледа у свој тест основног знања. Кратко се мисли и одлучује. Треф, треф, каро, каро.

Никола Ременски
и Бојан Радић

Somewhere back in time

” Са сваким новим почетком долази и нови крај, а све почиње рођењем. Још нејако и неразвијено дете израста у снажно и самосвесно биће, а након тих пар година када је у зениту своје снаге, снага полако опада ка хоризонту, а потом потпуно нестаје и мења је тама, која уједно означава и ново рађање. Исто је и са музиком.

Живот – циркуларни процес саздан од бесконачно много почетака. Са сваким новим почетком долази и нови крај, а све почиње рођењем. Још нејако и неразвијено дете израста у снажно и самосвесно биће, а након тих пар година када је у зениту своје снаге, снага полако опада ка хоризонту, а потом потпуно нестаје и мења је тама, која уједно означава и ново рађање. Исто је и са музиком. Смењују се епохе. А само појединци заувек остају упамћени у бесконачној петљи настајања и нестајања.

Све је почело са примитивним ритмовима у првобитним људским заједницама. Рођење музике. Са човеком, сазрела је и она, те је у Античкој Грчкој добила прави, уметнички израз, лагано губила ритуални карактер и попримила облик националне баштине, постала је средство за чување духа народа и средство за опуштање. „Што је у држави боља музика, боља ће бити и држава“, рекао је Платон, а сви знамо да је Грчка практично колевка цивилизације и једна од најбоље уређених држава у то време. А и није дуговала милионе, нити је ММФ

предлагао Старом Риму, Персији и Египту да позајмљују новац истој. А онда тако велика цивилизација каква је била Грчка, полако нестаје са туристичке мапе тог времена. Први пад музике.

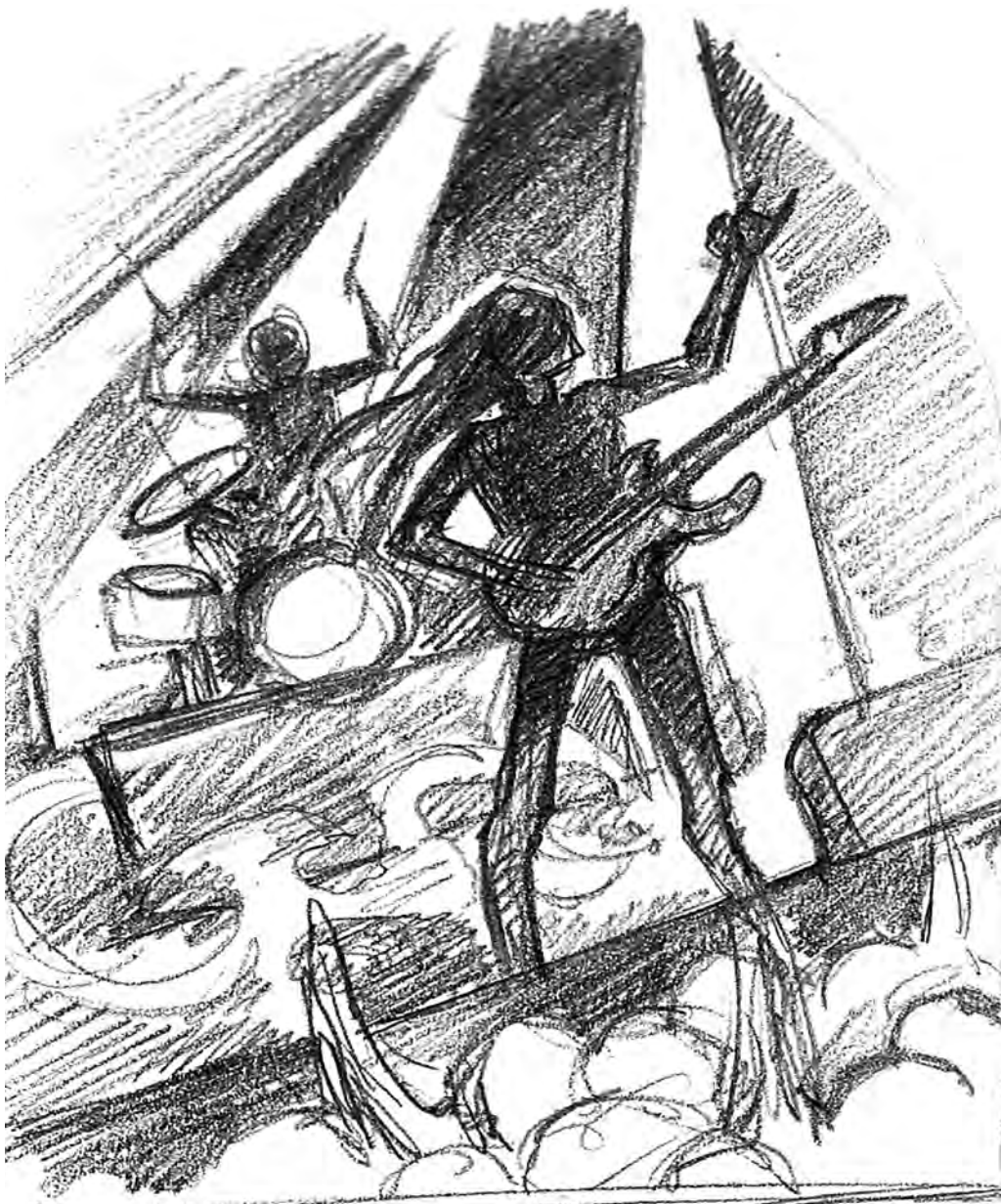
Словени настањују Балкан и доносе своје обичаје и културу на ове просторе. Шупље дрво и бојни рог су једини инструменти којима су тада наши још неразвијени преци располагали. Полако долази Хришћанство, а Словени уз исто прихватају и писмо које су им несобично даровали Константин (Ђирило) и Методије, и развијају се у културолошко-економском погледу. А затим падају под турску власт, а свој национални идентитет чувају разним епским и лирским песмама. Музика се, како код нас, тако и у Европи лагано развија и ту долазимо до *Mozart-a*, *Beethoven-a* и Мокрањца. Класика, и дан данас се њихова музика карактерише као савршенство.

На небеским висинама такве уметности, настају звуци популарни за много већи број људи. Почетком двадесетог века у далекој Америци срећемо се са правим, изворним џезом и блузом, претечама

рок музике. Први пут песме добијају ту бунтовничку црту, добијају облик масовне борбе до тада тлачених људи, облик борбе за слободу. *Louis Armstrong, Duke Ellington, Miles Davis*, легенде џеза, људи који су се толико унели у своју музику, и без имало фолирања и патетике испевали све добре и лоше стране тадашње заједнице. Полако ти људи постају иконе тадашњег друштва и руше расне баријере човека свог доба. Поред њих, ту су и великани блуз музике, *Gary Davis, Robert Johnson, Big Joe Turner*, а онда средином двадесетог века блуз додатно еволуира и представља увод у нови велики музички правац, рок. Споменућу само, *John Lee Hooker-a, Etta-y James, B. B. Kinga*. Блуз више није само музика, већ постаје велики покрет. Други велики период је и даље на врхунцу своје снаге. Период који се родио почетком нове ере, коначно сазрева у 18. веку и готово три века остаје на том нивоу.

Златно доба рока почиње са легендарним *Elvis-ом*, који је истина, правдо музика која тера на игру, а онда су дошли остали. Велики *Jimi Hendrix* излази на светлост дана и истог момента се заљубљује у Њено Височанство, гитару. Временом, гитара и он постају једно, те он до своје двадесет и седме године улази у легенду. Са друге стране баре, на острву су тада већ прашили бендови и извођачи попут *Beatles-a, Doors-a* и *Pink Floyd-a*, затим *Rolling Stones, Led Zeppelin, Elton John, Black Sabbath, Deep Purple, Eric Clapton* и *Mark Knopfler*. Текстови о свим могућим и немогућим темама, увијени у фантастичну причу дају музици нову димензију.

Пар година касније *Iron Maiden* настаје у Британији, а бендови као што су *Kiss, Metallica* и *Guns n' Roses*

у Америци. Нашу сцену представљају први албуми *Чорбе, Атомског Склоништа, Ју Групе, Галије, Дивљих Јагода, ЕКВ-а* и *Хаустора*. Рок сцена је на врхунцу. А ту је и поп осамдесетих, музика за клубове, симпатични и прилично пријатни звуци који терају на игру. А онда се поред *Nirvana-е, Alice in Chains-а* и осталих јавља канцер музика деведесетих. Почетак је био бенигни, али то касније еволуира све више узимајући музици уметничку вредност и изједајући јој душу. Рачунар постаје основни инструмент, а гитара је бачена у добро скривене углове поткровља и сутерена да скупља прашину, а користи се само повремено, као средство за завођење и показивање своје осећајности. Нажалост.

Почетком двадесет и првог века, музика је на апаратима, повремено је пресеца тек понеки искорак у воде квалитетног звука, али све ређе.

Наравно могу се наћи и квалитетне композиције електронске музике, поготову на њеном почетку, али и она лагано нестаје у шуми новог таласа поп музике, где је квалитет обрнуто сразмеран величини бруса певачице. Међутим, то уопште и не треба да нас чуди, јер музика поприма карактеристике друштва, а данашње друштво је такво какво је. Систем вредности је поремећен, а већи део светске популације је површних схватања, те је и музика таква - инстант и без душе. Други период музике, у сваком случају плоднији од првог се полако гаси и оставља нам легенде које вероватно никад неће бити заборављене.

Никола Ременски
и Бојан Радић

Велика четворка из Сијетла

У Америци, у андерграунду Сијетла позних 1980-тих и раних 1990-тих, тада мали бендови *Nirvana*, *Alice in Chains*, *Soundgarden* и *Pearl Jam*

окупили су се са циљем да поразе све лажне метал диктаторе. Ово ће бити текст о њима. Па да кренемо.

Nirvana

Оснивачи су Курт Кобејн и басиста Крист Новоселић, а трећи члан групе је бубњар Дејв Грол. Пореклом су из Абердина али се воде као део Сијетл гранџ сцене.

Песме које не бисте смели да пропустите:

Smells Like Teen Spirit

In Bloom

Heart Shaped Box

Lithium

Man Who Sold The World

Rape me

Drain You

Током свог кратког постојања од 1987. до Кобејновог самоубиства 1994. освојили су 5 MTV награда и Греми, а Курт Кобејн, *Nirvana* и њихови албуми се редовно налазе, ако не у топ 10 онда сигурно у топ

Nirvana

Pearl Jam

20 хард рок уметника, гитариста, алтернативних албума, песама...

Nevermind је по многима најзначајнији албум 1990 - тих. Песме са нотом панка, али и моћним акордима метала. Курт Кобејн је са својим осећајним и оригиналним текстовима и могућности да извуче гласове који парају грло удрио посебан печат како овом тако и осталим албумима. *Nevermind* је склонио Мајкл Џексонов *Dangerous* са врха Билбордове листе „Hot 200“, и то сасвим заслужено, ако се узме у обзир да албум отвара „Smells Like Teen Spirit“ која започиње са страховитим рифом, а ту је и „Come As You Are“ која садржи још један... У складу са песмама које се налазе на албуму и насловна страна је оригинална и очаравајућа. Дете у мору које јури за новцем представља искривљено тумачење људског материјализма. Дејв Грол је изјавио да им је за албум требало целе три недеље.

In Utero настаје две године касније. Иако су многи рок албуми пропали под теретом очекивања *In Utero* се одржао и показао као адекватан наследник *Nevermind*-а. *Nirvana* се определила за панк продуцента Стива Албинија тако да је жанр тежио више панку него металу, са пар изузетака нпр. *Dumb* у којој можете чути виолончело и *Pennroyal Tea*. Иако је изашао годину дана пре Кобејнове смрти, када је овај имао озбиљне проблеме са наркотицима, албум је прошао без

проблема и оставио је путоказ ка правцу којим би бенд вероватно пошао да је Кобејн жив...

Pearl Jam

Настаје 1990. у Сијетлу као продужетак групе *Mother Love Bone*. Гитариста Стоун Гросард и басиста Џеф Ејнмент су довели бубњара Мета Камерона и гитаристу Мајкла Макридија основавши бенд који ће оставити дубок траг у гранџ жанру. Након три демо песме придружује им се и вокал Еди Ведер. Интересантно је да је Ведерова баба *Pearl* довођена у везу са именом бенда јер је, по легенди, правила

халуциногени џем. Са друге стране ”бисерни џем” може да вас асоцира и на нешто друго...

Песме које не бисте смели да пропустите:

Even flow

Alive

Daughter

Jeremy

I am mine

Од 14 номинација за Греми освојили су једну награду. Последњи албум група је издала 2009. под називом *Backspace*.

Pearl Jam се развијао постепено. Састављени од чланова локалних бендова могли су да се похвале изразито рокерском поставом. Еди Ведер и Курт Кобејн имају јасно уочљиве разлике у боји и јачини гласа, што је резултирало тиме да се *Nirvana* више окрене панку, а *Pearl Jam* старом року.

Почели су агресивно и годину дана након окупљања избачен је њихов можда и најбољи албум - *Ten*. Јако изражене блуз ноте Мајка Макридија у комбинацији са генијалним акордима одмах су добро прихваћене. Први хит *Alive* савршено приказује све карактеристике албума на којем се нашао: певљиви рефрени, инспиративне деонице за гитару и текстови које обичан човек не може да напише. Једноставно речено *Evenflow*, *Jeremy*, *Oceans* и многе

Soundgarden

друге раскрчиле су пролаз незаустављивој гранџ реџи...

Soundgarden

Први састав оформљен 1984. чинили су басиста Хиро Јамамото, гитариста Ким Теил и вокал Крис Корнел. Врхунац каријере, вероватно представља албум *Superunknown* из 1994. са којег су за песме *Spoonman* и *Black Hole Sun* награђени Гремијем за најбољи хард рок и метал преформанс. О величини овог бенда говори и превод *Google translate*-а на српски језик.

Песме које не бисте смели да пропустите:

Spoonman

The 4th of July

Blow up the outside world

Outshined

Black Hole Sun

Бенд је привучен успесима својих гранџ колега издао албум *Superunknown* 1994. потврђујући да је Сијетл тих година дефинитивно био центар дешавања на гранџ-рок сцени. За 10 година постојања изградиле су поприлично уникатан стил са умереним темпом и увођењем удараљки, пре свега у песмама *Half* и *Spoonman*. Не могу се окарактерисати као рок или метал бенд. Од елемената метала ту су разливени рифови, сабласне песничке слике и мрачна атмосфера док са друге стране мирнији вокал и разговетно изношење текста представљају елементе рока. Занимљиво је да се на овом албуму нашло чак 16 песама у трајању од преко 70 минута и да би засигурно био још бољи да су обратили више пажње на квалитет издавајући неке сувишне песме. Нажалост, бенд се распада само три године након *Superunknown*-а...

Alice in Chains

Лејн Стенли у улози вокала, гитариста Џери Кантрел, басиста Мајк Стар и бубњар Шон Кини чине прву поставу овог култног бенда. Након Стенлијеве смрти 5. Априла 2002. године (истог датума 1994. умире Курт Кобејн) бенд се растура. Ипак, настављају са радом 2005. године када им се придружи нови вокал, Вилијем Дувал. Последњи студијски

Alice in Chains

албум *Black Gives Way to Blue* издат је 2009. Тренутно се припрема још један албум.

Песме које не бисте смели да пропустите:

Rooster

A Man in the Box

Nutshell

Would?

Down in a Hole

Иако су свирали на плодном тлу Сијетла, *Alice in Chains* није био познат бенд док се њихова песма *Would* није нашла у филму *Singles* Камерона Кроуна. Муњевице се подигла прашина око албума *Dirt* и у том тренутку можда и изненађујуће, бенд се нашао у центру пажње, на 6. Месту *U.S.* листе. До тог тренутка

били су само бенд у успону и свирали углавном као предгрупе већим извођачима.

Школски су представници сијетловске сцене: дисторзиране гитаре, депресивни текстови и мешавина панка, рока и метала. Моћан глас Лејна Стенлија и приметан утицај *Black Sabbath*-а највише су допринели популарности албума *Dirt*. Велики број песама, а пре свега *Junkhead* и *Dirt*, асоцира на употребу наркотика главног текстописца и вокала, иако је то у јавности порицано. Упркос свему, нико не може да порекне да је горенаведени албум у великој мери допринео развијању и прихватању гранџа као жанра...

Никола Косановић

